

UMEÅ UNIVERSITET

SYSTEMBESKRIVNING AV INTERN STYRNING OCH KONTROLL

Typ av dokument:	Regel
Datum:	2024-02-20
Dnr:	FS 1.6.2-2309-23
Beslutad av:	Universitetsstyrelsen
Giltighetstid:	2024-02-20 och tillsvidare
Område:	Styrning, ekonomi, planering och uppföljning
Ansvarig förvaltningsenhet:	Planeringsenheten
Ersätter dokument:	Systembeskrivning år 2023 - intern styrning och kontroll Universitetsstyrelsen 2022-12-07 (FS 1.6.2-2148-22)

UMEÅ UNIVERSITET

Innehåll

1.	Beskrivning	1
2.	Bakgrund.....	1
3.	Organisation och beslutande organ.....	1
3.1	Organisation och ansvar.....	2
3.1.1	Universitetsstyrelsen	2
3.1.2	Universitetsledning.....	2
3.1.3	Fakultetsnämnder.....	3
3.1.4	Lärarhögskolans styrelse	3
3.1.5	Biblioteksstyrelsen.....	3
3.1.6	Prefekter och övriga chefer	3
3.1.7	Planeringsenheten	4
3.1.8	Internrevisionen	4
3.2	Delegationsordning och universitetsgemensamma styrdokument	4
3.2.1	Delegationsordning.....	4
3.2.2	Arbetsordning för Umeå universitet samt regler för institutioner, arbetsenheter, centrum och högskolor	4
3.2.3	Anställningsordning för lärare vid Umeå universitet.....	5
3.3	Beslut.....	5
4.	Verksamhetsplanering, budgetarbete och uppföljning	5
4.1	Ekonomistyrning.....	6
5.	Den interna miljön.....	6
5.1	Jäv, mutor och korruption	7
5.2	Visselblåsning.....	7
5.3	Systematiskt arbetsmiljöarbete och lika villkor	7
6.	Uppföljning, kvalitetsarbete och granskning	7
6.1	Internrevisionen.....	8
6.2	Kvalitetssystem för utbildning	8
6.3	Kvalitetssystem för forskning.....	8
6.4	Gatekeeping.....	8
6.5	Universitetskanslersämbetet.....	9
6.6	Riksrevisionen	9

UMEÅ UNIVERSITET

6.7	Övrig granskning	9
7.	Bedömning av intern styrning och kontroll.....	9
7.1	Risikanalys.....	10
8.	Övriga lagar och förordningar med krav på riskanalys	11
8.1	Förordningen (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering .	11
8.2	Förordningen (2015:1052) om krisberedskap och höjd beredskap	11
8.3	Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation)	12
8.4	Säkerhetsskyddslag (2018:585)	12

Bilaga 1 Förteckning över lagar, förordningar och föreskrifter samt styrdokument som hänvisas till i systembeskrivningen

UMEÅ UNIVERSITET

1. Beskrivning

Regelverket beskriver Umeå universitetets system för intern styrning och kontroll.

2. Bakgrund

Ledningen vid myndigheter under regeringen som omfattas av förordningen om intern styrning och kontroll (2007:603) ska i anslutning till underskriften i årsredovisningen, lämna en bedömning av huruvida verksamhetens process för intern styrning och kontroll är betryggande. Myndighetsledningen ansvarar för att det finns en process för intern styrning och kontroll vid myndigheten som fungerar på ett betryggande sätt. Denna process ska säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515). Universitetet ska även tillämpa Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd (ESVFA 2022:8) om intern styrning och kontroll. Med begreppet myndighetsledning för Umeå universitet i förordningstextens mening avses Universitetsstyrelsen, 3 § Myndighetsförordningen har följande lydelse:

3 § Myndighetens ledning ansvarar inför regeringen för verksamheten och skall se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel.

Processen för intern styrning och kontroll ska även förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter. Myndighetsledningen ska säkerställa att det inom myndigheten finns en god intern miljö som skapar förutsättningar för en väl fungerande process för intern styrning och kontroll.

Vidare framgår av förordning om intern styrning och kontroll att följande moment ska ingå i processen: riskanalys, åtgärder, uppföljning och dokumentation.

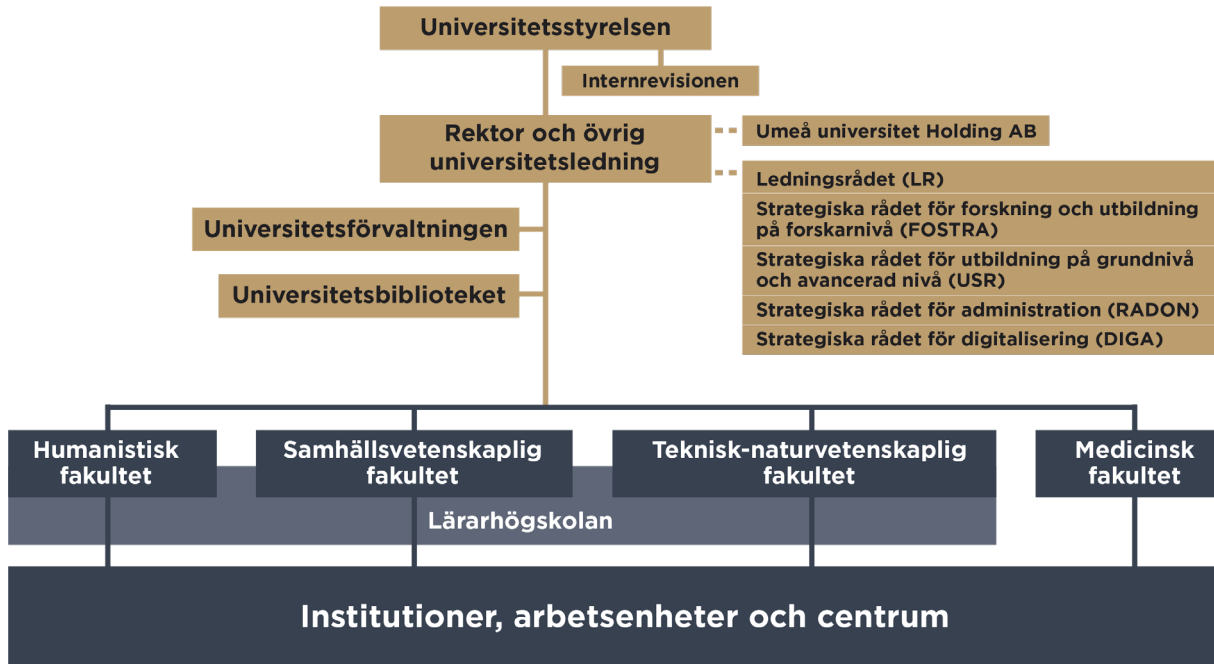
Utöver förordningen om intern styrning och kontroll finns fler lagar och förordningar med krav på riskanalys så som; förordningen (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering, förordningen (2015:1052) om krisberedskap och höjd beredskap, lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, säkerhetsskyddslagen (2018:585) samt arbetsmiljölagen. Dessa risker hanteras i enskilda riskanalyser och handlingsplaner.

3. Organisation och beslutande organ

Umeå universitets arbetsordning fastställer och beskriver universitetets styrelse, universitets övergripande organisations- och beslutsstruktur samt de olika funktionernas och rollernas ansvar och uppgifter. I arbetsordningen anges även den lagstiftning och hantering som gäller för universitetets handläggning av beslutsärenden. Arbetsordningen anger även vilka rutiner som ska finnas i rapporteringen mellan de olika organisatoriska nivåerna inom universitetet. Överordnad nivå är alltid skyldig att vidta åtgärder om inte underliggande chefsnivå genomför åtgärder vid återkommande eller allvarliga regelöverträdelser. Vid sådana situationer ska kommunikation ske mellan de olika chefsnivåerna.

UMEÅ UNIVERSITET

3.1 Organisation och ansvar

Nedan definieras ansvarsområden för arbetet med intern styrning och kontroll inom Umeå universitet. Överordnad nivå är alltid skyldig att vidta åtgärder om inte underliggande chefsnivå genomför åtgärder vid återkommande eller allvarliga regelöverträdelser. Vid sådana situationer ska kommunikation ske mellan de olika chefsnivåerna. En öppen kommunikation mellan de olika nivåerna är något som alltid eftersträvas inom universitetet.

3.1.1 Universitetsstyrelsen

Universitetsstyrelsen är universitetets högsta beslutande organ och har det övergripande ansvaret för att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt vid Umeå universitet. Det är universitetsstyrelsens ansvar att verksamheten bedrivs rättssäkert, effektivt, redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel.

3.1.2 Universitetsledning

Rektor ansvarar under universitetsstyrelsen för arbetet med att säkerställa att universitetet har en god intern styrning och kontroll som genomsyrar hela verksamheten. Rektor ansvarar för beredning av universitetsstyrelsens beslut kring intern styrning och kontroll och att det finns lämpliga stödfunktioner och system för att säkerställa och att följa upp arbetet inom området.

Prorektor är ställföreträdande till rektor och tjänstgör i rektors ställe när hon eller han inte är i tjänst samt ersätter även i övrigt rektor i den utsträckning som rektor bestämmer.

Universitetsdirektör ansvarar för att säkerställa att det finns en tydlig och etablerad process för intern styrning och kontroll på universitetsgemensam nivå, och har därtill ett operativt ansvar inom universitetsförvaltningen.

UMEÅ UNIVERSITET

3.1.3 Fakultetsnämnder

Fakultetsnämnderna utgör de vetenskapliga ledningsorganen på fakultetsnivå och ansvarar för forskning samt utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. En av fakultetsnämndens huvuduppgifter är att årligen följa upp samtliga verksamheter inom fakulteten. I detta ansvar ingår att kvalitetssäkra och utveckla metoder samt arbets sätt inom hela fakulteten.

Dekan har det övergripande ledningsansvaret för fakulteten. Enligt universitetets ekonomistyrregler ansvarar dekanen för att fakulteten följer universitetets interna ekonomiadministrativa, personaladministrativa och studieadministrativa bestämmelser i enlighet med gällande regler, samt följer beslutad delegationsordning. Dekanen ansvarar även för att verksamheten vid fakulteten bedrivs i enlighet med såväl universitetets egna styrdokument som gällande författningar och avtal. Dekan ansvarar också för att säkra och utveckla intern styrning och kontroll inom sitt respektive ansvarsområde. I enlighet med universitetets arbetsordning har dekan att fatta beslut i enlighet med rektors besluts- och delegationsordning och är alltid skyldig att vidta åtgärder om inte underliggande chefsnivå genomför åtgärder vid återkommande eller allvarliga regelöverträdelser.

3.1.4 Lärarhögskolans styrelse

Styrelsen för Lärarhögskolan vid Umeå universitet utgör det vetenskapliga ledningsorganet och har det strategiska ansvaret för Lärarhögskolans verksamhet inom forskning, utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Inom dessa verksamheter ingår det att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid universitetet kommer till nytta. Styrelsen ansvarar för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av forskning och utbildning inom högskolans område. Föreståndaren för Lärarhögskolan har det övergripande ledningsansvaret för Lärarhögskolan ansvarar för att säkra och utveckla intern styrning och kontroll inom sitt ansvarsområde.

3.1.5 Biblioteksstyrelsen

Biblioteksstyrelsen beslutar om viktigare frågor rörande Universitetsbibliotekets övergripande inriktning och utveckling. Överbibliotekarien har det övergripande ledningsansvaret för Universitetsbiblioteket och ansvarar för att säkra och utveckla intern styrning och kontroll inom sitt ansvarsområde.

3.1.6 Prefekter och övriga chefer

Prefekten och övriga chefer har det övergripande ledningsansvaret för institutionen/motsvarande och för att säkra och utveckla intern styrning och kontroll inom sitt ansvarsområde. Enligt universitetets ekonomistyrregler ansvarar prefekt eller föreståndare för institutionen respektive arbetsenhet för att universitetets interna ekonomiadministrativa, personaladministrativa och studieadministrativa bestämmelser i enlighet med gällande regler följs samt även beslutad delegationsordning.

UMEÅ UNIVERSITET

3.1.7 Planeringsenheten

Planeringsenheten, vid universitetsförvaltningen, bereder, utifrån universitetsdirektörens uppdrag, det universitetsgemensamma arbetet med intern styrning och kontroll vid Umeå universitet.

3.1.8 Internrevisionen

Internrevisionen ska bistå universitetsstyrelsen att nå sina mål genom att granska och lämna rekommendationer till förbättringar av universitetets process för intern styrning och kontroll.

3.2 Delegationsordning och universitetsgemensamma styrdokument

3.2.1 Delegationsordning

Regeln rektors besluts- och delegationsordning anger vilka beslut som rektor fattar och vilka beslut som delegerats till annan beslutsfattare inom organisationen. Vid Umeå universitet ska beslutsprocessen på alla nivåer vara transparent och lättillgänglig. Besluts- och delegationsordningen ska vara väl definierad och tydlig. I delegationsordningen förtecknas således ärendeslag och ärenden där rektor ursprungligen är beslutsfattare. Besluts- och delegationsordningen innefattar ärendeslagen inom;

- Ekonomi och avtal
- Utbildning
- Organisation och förvaltning m.m.
- Personal

Utifrån delegationsordningen har fakultetsnämnderna, dekanerna, universitetsdirektören, biblioteksstyrelsen, överbibliotekarien, föreståndare och prefekt för respektive styrelsen för Lärarhögskolan och Handelshögskolan utarbetat och fastställt sina vidaredelegationer. Dessa delegationsordningar följer strukturen i rektors besluts- och delegationsordning.

3.2.2 Arbetsordning för Umeå universitet samt regler för institutioner, arbetsenheter, centrum och högskolor

Arbetsordningen fastställer och beskriver universitetets övergripande organisations- och beslutsstruktur samt de olika funktionerna och rollernas ansvar och uppgifter. I arbetsordningen anges även den lagstiftning och hantering som gäller för universitetets handläggning av beslutsärenden. Nu gällande arbetsordning fastställdes av universitetsstyrelsen den 2 september 2023 (FS 1.1-1126-23).

Reglerna utgår från arbetsordning för Umeå universitet som fastställer och beskriver bland annat de organisatoriska enheterna på basnivå vid universitetet: institutioner, arbetsenheter

UMEÅ UNIVERSITET

och centrum. Reglerna preciserar kriterier, varaktighet och organisationen för dessa samt formerna för inrättande, uppföljning, avveckling eller ombildande av enheterna.

3.2.3 Anställningsordning för lärare vid Umeå universitet

Anställningsordningen reglerar vilka läraranställningar som kan finnas vid universitetet, liksom universitetets arbete med rekrytering och befordran av lärare. Nu gällande anställningsordning fastställdes av universitetsstyrelsen den 9 juni 2021 (FS 1.1-1134-21).

3.3 Beslut

Umeå universitet är en myndighet som lyder under myndighetsförordningen (2007:515). Det innebär att beslut ska avgöras efter föredragning. I arbetsordningen eller i särskilda beslut får myndigheten bestämma att ärenden som avgörs av någon annan person än myndighetens chef inte behöver föredras. Vid Umeå universitet kan beslut av examinator om betyg fattas utan att det föredras.

Beslutsprocesserna ska på alla nivåer i organisationen vara transparenta och lättillgängliga och beslutsordningen ska vara väl definierad och tydlig. För varje beslut i ett ärende ska en handling upprättas som visar dagen för beslutet, beslutets innehåll, vem som har fattat beslutet, vem som har varit föredragande och vem som har varit med vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet. Om beslutet rör en enskild ska dessutom beslutet innehålla de skäl som bestämt utgången och eventuell avvikande mening. Om beslutet kan överklagas ska det även innehålla en överklagandehänvisning.

Delegation ska ges på så sätt att ärenden blir effektivt behandlade med rätt kompetens. Ansvar och befogenhet ska följas åt. Alla beslut ska dateras och diarieföras.

4. Verksamhetsplanering, budgetarbete och uppföljning

Umeå universitets vision, verksamhetsplanering och budget utgör tillsammans de strategiska och planeringsmässiga utgångspunkterna för att säkerställa att universitetet bedriver forskning och utbildning av hög kvalitet. Som grund för budgetarbetet och för all övrig verksamhetsplanering vid Umeå universitet finns visionsdokumentet Vision för Umeå universitet (FS 1.1-96-19). Visionen anger riktning och beskriver var Umeå universitet vill vara i framtiden. Visionen är formulerad i tre övergripande utvecklingsområden: Umeå universitet tar framtidens ansvar, Kunskapsutveckling i samspel samt Konkurrenskraft och stolthet. Universitetsstyrelsen fastställde visionsdokumentet den 3 april 2019 och utgör basen för en långsiktig verksamhetsplanering vid universitetet med treårscykler, där utgångspunkten är att arbeta med ett tillitsbaserat förhållningssätt.

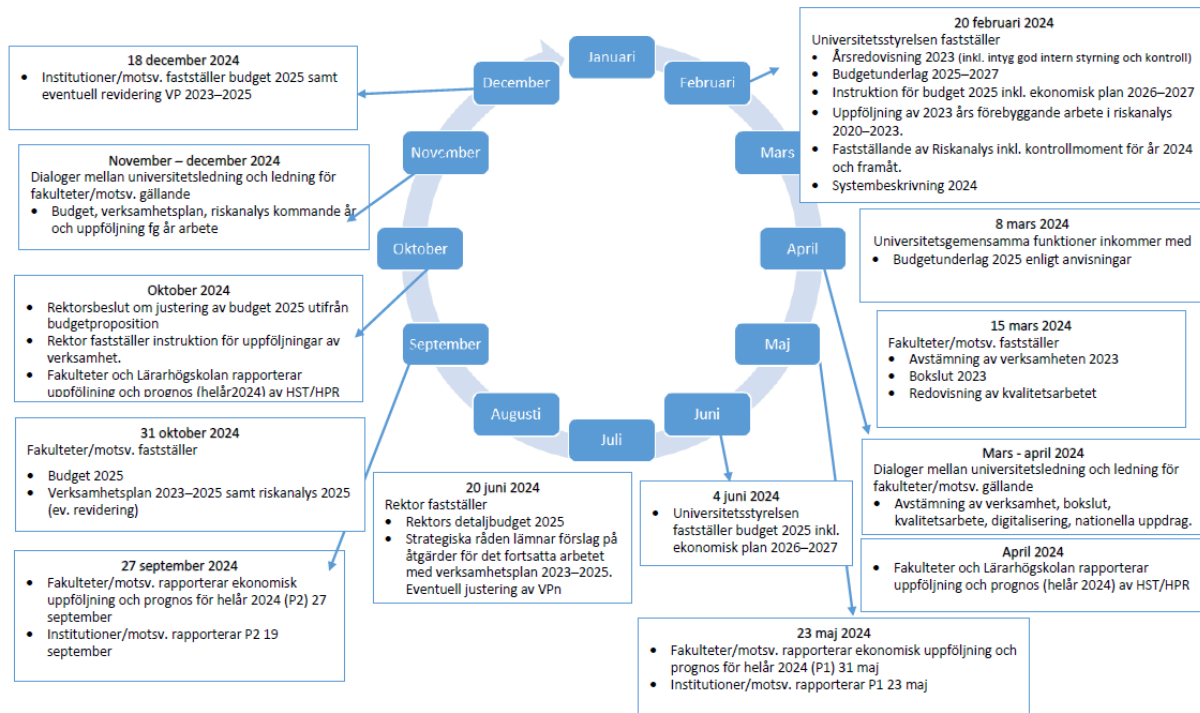
Dispositionen i den universitetsgemensamma verksamhetsplanen bygger på teman, inriktningar och lärande resultat som ska uppnås (indikatorer). Umeå universitets strategiska råd för forskning och utbildning på forskarnivå, (FOSTRA), utbildning på grund- och avancerad nivå (USR), administration (RADON), och digitalisering (DIGA) ansvarar för att utveckla och följa upp de teman, inriktningar och resultat som faller inom respektive

UMEÅ UNIVERSITET

ansvarsområde. Ytterligare en utgångspunkt för all verksamhetsplanering är den budget som universitetsstyrelsen fastställer och respektive fakultets budget.

Universitetsstyrelsen beslutar om universitetets budgetramar för kommande år samt preliminära ramar för de kommande två åren. Utifrån detta fattar rektor årligen detaljbeslut om fördelning till fakulteter, Lärarhögskolan, Universitetsförvaltning, övrig universitetsgemensam verksamhet samt Universitetsbiblioteket.

Årscykel för planering och uppföljning vid Umeå universitet

4.1 Ekonomistyrning

Ekonomistyrreglerna tydliggör huvudprinciper för ekonomistyrning inom universitetet, samt ansvar och befogenheter för universitetets chefer gällande ekonomi. I ekonomistyrreglerna anges även vad som ingår i ansvaret för budget, ekonomisk uppföljning och prognos, samt vid bokslut. I regel för chefens ansvar och behörighet att förfoga av myndighetens medel tydliggörs att det ska finnas fungerande ekonomiadministrativa rutiner och att en god intern kontroll. Det innebär att erforderliga kontroller ska finnas inbyggda i institutionens organisation och arbetsrutiner. Fördelning av arbetsuppgifter och ansvar ska göras så att ingen person ensam ska kunna handlägga ett ärende med ekonomiska konsekvenser.

5. Den interna miljön

Umeå universitets värdegrund baseras på den statliga värdegrunden. I den samlas de normer och värden som ska präglade det dagliga arbetet vid statliga myndigheter. De sex värdegrundsprinciperna är: demokrati, legalitet, objektivitet, fri åsiktsbildning, respekt och effektivitet och service. Syftet är att skapa ett gemensamt förhållningssätt i hur universitetets medarbetare ska bemöta varandra och andra.

UMEÅ UNIVERSITET

Genom regelbundna dialoger om värdegrunden utifrån de intressekonflikter som kan uppstå i det dagliga arbetet utvecklar universitetet förmågan att hantera svåra situationer och att bygga en god förvaltningskultur.

Universitetet har samlat samtliga universitetsgemensamma styrdokument på en sida på intranätet. Dessa styrdokument är kategoriserade som regel, handlägningsordning, plan eller policy och fastställs av rektor eller universitetsstyrelse. Syftet med detta är att regelverken ska vara lättillgängliga och kända i verksamheten. Vid förändringar i regelverken kommuniceras detta som nyheter på intranätet. Nedan följer några exempel på dessa regelverk.

5.1 Jäv, mutor och korrupktion

Jävsreglerna finns i förvaltningslagen och reglerar vem som på grund av intressekonflikter anses vara jävig i samband med handläggning av ärenden och beslut. Universitetets policy mot korrupktion tydliggör hur gällande lagstiftning avseende korrupktion och mutor tillämpas vid Umeå universitet. Policyn ger vägledning för anställda och syftar till att upprätthålla kraven på saklighet och opartiskhet som gäller för anställda inom offentlig förvaltning.

5.2 Visselblåsning

I lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållande finns bestämmelser om skyldighet för verksamhetsutövare att inrätta rapporteringskanaler för rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om vissa angivna missförhållanden. Enligt lagen har Umeå universitet i sin egenskap av verksamhetsutövare skyldighet att bland annat ha en intern rapporteringskanal och ett förfarande för rapportering och uppföljning som personer, som är eller varit verksamma hos universitetet, ges tillgång till. Universitetets handlägningsordning för visseblåsning anger hur Umeå universitets visseblåsarfunktion ska fungera. Den beskriver universitets rapporteringskanaler och hur uppföljningsärenden ska handläggas av behörig enhet.

5.3 Systematiskt arbetsmiljöarbete och lika villkor

Systematiskt arbetsmiljöarbete innebär arbetsgivarens arbete med att undersöka, genomföra och följa upp arbetsmiljön. Detta ska universitetet göra på ett sådant sätt att det förebygger ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en uppnår en tillfredsställande arbetsmiljö. Universitetets organisation för arbetsmiljö och lika villkor stödjer chefer och medarbetare i deras arbete att utveckla en god intern miljö och utgår från till exempel cykliska medarbetarundersökningar.

6. Uppföljning, kvalitetsarbete och granskning

Umeå universitet rapporterar årligen sin verksamhet enligt instruktion och regleringsbrev. Processen för återrapportering involverar hela universitetets verksamhet och hanteras enligt särskilda anvisningar.

Uppföljning sker bland annat via dialogträffar mellan olika organisatoriska nivåer och avstämningar av verksamhetsplaner där teman och indikatorer följs upp. Vid rektors kontinuerliga dialoger med fakultetsledningarna, Lärarhögskolan, Universitetsbiblioteket och Universitetsförvaltningen så är avvikelser i verksamheten en stående punkt.

UMEÅ UNIVERSITET

Universitetet har även ett antal handlingsplaner och policier annat gällande kompetensförsörjning, klimat och hållbarhet, arbetsmiljö och lika villkor, HRS4R samt jämställdhetsintegrering. Planerna ägs av en ansvarig förvaltningsenhet med koppling mot ett strategiskt råds ansvarsområde. Handlingsplanerna följs upp i särskild ordning enligt vad som framgår av respektive plan.

6.1 Internrevisionen

Internrevisionen är en oberoende och objektiv gransknings- och rådgivningsverksamhet med uppgift att tillföra värde och att stödja universitetet att nå målen för verksamheten. Internrevisionen ska genom granskning och rådgivning lämna förslag till förbättringar av universitetets process för intern styrning och kontroll. Internrevisionen ska utifrån en egen analys av verksamhetens risker självständigt granska om ledningens interna styrning och kontroll är utformad så att universitetet med rimlig säkerhet fullgör krav i myndighetsförordningen. Universitetsstyrelsen beslutar om riktlinjer för Umeå universitets internrevision. Regler för internrevisionen vid Umeå universitet omfattar bland annat anvisningar kring internrevisionens organisering, oberoende och uppgifter.

6.2 Kvalitetssystem för utbildning

Umeå universitet har ett sammanhållet kvalitetssystem för utbildning som är integrerat i lärosätets verksamhetscykel. Kvalitetssystemet bygger på nio aktiviteter som stödjer, utvecklar och synliggör det systematiska kvalitetsarbetet. Aktiviteterna omfattar sammantaget universitetets samtliga organisatoriska nivåer och genomförs i olika tidscykler. Aktiviteterna är studentundersökningar, studentkårsskrivelse, kursutvärdering, programvärdering, säkring av nationella examensmål, verksamhetsberättelse och verksamhetsplan för utbildningsprogram och forskar-utbildningsämne, utbildningsutvärdering genom kollegial extern granskning, fakultetsaudits och uppföljning och utvärdering av kvalitetssystemet.

6.3 Kvalitetssystem för forskning

I Umeå universitets Policy för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av forskning anges principer och övergripande ansvars- och rollfördelning för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av forskning vid universitetet. Policyn är vägledande för kvalitetsarbetet inom forskning på alla nivåer vid universitetet). Utifrån policyn har rektor beslutat om ett uppdrag att ta fram en plan för pilotgranskningar av forskning vid Umeå universitet vilket konkretiserades i det universitetsgemensamma projektet Pilotprojektet Kvalitetsdrivande forskningsutvärderingar för tiden 2024–2025. En utgångspunkt för projektet är det gemensamt ramverket för lärosätenas kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av forskning som Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) antagit. De övergripande målen för projektet är att

6.4 Gatekeeping

Genom beslut av rektor har Umeå universitet en så kallad gatekeepingfunktion. Syftet med gatekeepingfunktion är att förhindra onödig administration och frigöra tid för kärnuppdraget för att främja tid för ett strategiskt ledarskap för universitetets chefer. Detta genom att minimera och kvalitetssäkra de underlag och uppdrag som rektor och universitetsstyrelsen

UMEÅ UNIVERSITET

har att beslut om respektive det uppgiftsinhämtande som lämnas alternativt sänds ut till verksamheten.

6.5 Universitetskanslersämbetet

Universitetskanslersämbetet är en myndighet med uppdrag att granska kvaliteten i högre utbildning och lärosätenas system för kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning samt utöva juridisk tillsyn över alla universitet och högskolor. Universitetskanslersämbetet har även till uppgift att följa upp och analyserar utvecklingen och trender inom den svenska högskolan samt ansvara för all officiell statistik på högskoleområdet.

6.6 Riksrevisionen

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt och har i uppdrag att granska statlig verksamhet för att tillse att statsförvaltningen har god resursanvändning och utövar en effektiv förvaltning. Riksrevisionen granskar universitetets ekonomi och verksamhet. Årligen granskas universitetets årsredovisning och därutöver görs olika temagranskningar. Riksrevisionen rapporterar till universitetsledningen både muntligt och skriftligt i revisions-PM.

6.7 Övrig granskning

Det finns även andra statliga myndigheter som genomför granskning av Umeå universitet, exempelvis Datainspektionen m.fl.

7. Bedömning av intern styrning och kontroll

Universitetsstyrelsen ska i årsredovisningen redovisa en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande. Som underlag för bedömningen har styrelsen dokumentation från riskanalysen samt rapporter från internrevisionen och riksrevisionen. Universitetsledningen, ledningen för fakulteterna, lärarhögskolan, universitetsförvaltningen och universitetsbiblioteket ansvarar för att säkerställa att det i sin verksamhetsplanering och uppföljning sker riskbedömning utifrån intern styrning och kontroll. Uppföljningen av den interna styrningen och kontrollen sker i form av dialoger mellan de olika ledningsfunktionerna.

För att i årsredovisningen redovisa sin bedömning av att den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande ska följande meningar användas:

Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Om det inte har varit betryggande vid något tillfälle under året använder universitetsstyrelsen meningen:

Vi bedömer att det har funnits brister i den interna styrningen och kontrollen under den period som årsredovisningen avser enligt följande.

Meningarna får inte användas tillsammans och inte heller förändras.

UMEÅ UNIVERSITET

Om universitetsstyrelsen bedömer att det har funnits brister i den interna styrningen och kontrollen ska bristerna kortfattat redovisas till regeringen i årsredovisningen.

Universitetet redovisar brister som berör universitetsstyrelsens ansvar för verksamheten inför regeringen. Det är väsentliga brister som påverkar regeringens uppföljning, prövning eller budgetering av myndighetens verksamhet. Det är universitetsstyrelsen som avgör om det är en brist.

En brist kan gälla någon aspekt av processen för intern styrning och kontroll som berör hela eller någon del av verksamheten. Det kan till exempel vara att universitetet i sin riskhantering:

- låter bli att förebygga att verksamheten utsätts för oegentligheter.
- saknar en riskanalys som omfattar aktuella eller väsentliga risker för hela eller del av verksamheten.
- låter bli att vidta nödvändiga åtgärder.
- avstår från att samarbeta med en annan myndighet för att vidta åtgärder eller avstår från att informera regeringen om att sådant samarbete inte resulterat i nödvändiga åtgärder.
- låter bli att göra en avvägning mellan den kostnad en viss åtgärd för med sig och den förväntade nyttan av åtgärden.
- låter bli att systematiskt och regelbundet följa upp och bedöma den interna styrningen och kontrollen.

Bristen kan också avse att internrevisionen inte rapporterar granskningens resultat till myndighetsledningen enligt 9 § internrevisionsförordningen.

Brister som uppkommit efter räkenskapsårets slut är väsentlig information för regeringen och information om dessa lämnas också i årsredovisningen, men inte i bedömningsmeningen. I beskrivningen bör det framgå vad bristen är, men universitetet behöver inte beskriva varför det är en brist eller hur den påverkar ansvaret för verksamheten.

7.1 Riskanalys

För att säkerställa ett systematiskt arbete med intern styrning och kontroll ska en riskanalys upprättas för att identifiera omständigheter som riskerar att universitetet inte kan fullgöra sina uppgifter, uppnå verksamhetens mål och uppfylla verksamhetskraven. Utifrån dessa risker ska åtgärder vidtas för att begränsa sannolikheten och konsekvensen av att riskerna inträffar. Dessa risker och åtgärder ska dokumenteras och regelbundet följas upp.

I riskanalysen kan universitetet identifiera risker i verksamheten inom flera områden, exempelvis i universitetets:

- finansiering inom tillgängliga medel
- säkerhet i betalningar

UMEÅ UNIVERSITET

- förmåga till verksamhet
- kompetensförsörjning
- informationssäkerhet och dataskydd.

Universitetet värderar riskerna i förhållande till hur de kan påverka universitetsstyrelsen ansvar för verksamheten inför regeringen. Om riskerna påverkar ansvaret är de också väsentliga risker vilket universitetet behöver ha kontroll över. Universitetet kan hantera riskerna i verksamheten genom att acceptera dem eller vidta åtgärder om det är nödvändigt. Dessa risker presenteras i Umeå universitets riskanalys. Väsentliga åtgärder är sådana åtgärder som behövs för att myndigheten med rimlig säkerhet ska kunna fullgöra myndighetens uppgifter och nå målen för verksamheten enligt kraven som följer av ansvaret för verksamheten. Framtagandet av riskanalysen sker i dialog med universitetsledningen, ledningen för fakulteterna, lärarhögskolan, universitetsbiblioteket och universitetsförvaltningen.

Bestämmelserna om riskanalys framgår av 3 § förordning om intern styrning och kontroll.

8. Övriga lagar och förordningar med krav på riskanalys

8.1 Förordningen (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering

En överenskommelse har träffats med Kammarkollegiet om övertagande av universitetets risker i ekonomiskt avseende samt att svara för skadereglering. För närvarande pågår arbete med en riskanalys i enlighet med förordningen. Utifrån denna riskanalys har åtgärder beslutats av rektor. För att minska framtida skadekostnader genomförs riskreducerande åtgärder. Nedan följer några exempel på pågående och genomförda åtgärder:

- Upprättande av ledningssystem för informationssäkerhet och personuppgiftshantering.
- Genomförande av en inventering av risker på institutions- och enhetsnivå vartannat år samt samordning av riskanalyser.
- Utveckling av intern säkerhetsutbildning riktad till både chefer och anställda, bland annat genom utbildningssamordning mellan olika säkerhetsområden.
- Säkerhetspolicyn har setts över och reviderats.
- Utbildning av alla anställda i brandskydd- och brandsäkerhet.

8.2 Förordningen (2015:1052) om krisberedskap och höjd beredskap

I Umeå universitets Regel för krishantering anges universitetets organisation och ansvarsfördelning avseende krisberedskap och krishantering utifrån kraven i förordning

UMEÅ UNIVERSITET

2015:1052. För att öka beredskapen för institutioner och enheter att hantera kriser så genomförs olika åtgärder. Nedan följer några exempel på åtgärder och vägledande stöd inom området:

- Utbildningar för att fortlöpande erbjuda utbildning till institutioner och enheter vad gäller krishantering
- Övningsverksamheten för att fortlöpande kunna erbjuda övningsverksamhet vad gäller krishantering till institutioner och enheter.
- Översyn av universitetets interna information om krishantering på Intranätet Aurora.
- Vägledningsdokumentet om krishantering riktad till institutioner och enheter.

8.3 Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation)

Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) gäller i hela EU och har till syfte att skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter så att det fria flödet av uppgifter inom Europa inte hindras. Dataskyddsförordningen liknar i många delar de regler som fanns i personuppgiftslagen men kraven på att universitetet som personuppgiftsansvarig ska kunna visa att personuppgifter behandlas korrekt inom universitet har ökat. Umeå universitet har utsett ett dataskyddsombud och har bl.a. genomfört informationsinsatser om den nya lagstiftningen, utarbetat rutiner för de behandlades begäran om registerutdrag och skapat en ny sida på intranätet med information m.m.

8.4 Säkerhetsskyddslag (2018:585)

Säkerhetsskyddslagen gäller för den som till någon del bedriver verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd (säkerhetskänslig verksamhet). Med säkerhetsskydd avses skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Umeå universitet omfattas av säkerhetsskyddslagen och har gjort en universitetsövergripande säkerhetsskyddsanalys. I ett första steg identifierades vilka delar av Umeå universitetsverksamhet som kunde bedömas vara säkerhetsskyddskänsliga. I ett andra steg gjordes en fördjupad analys i dialog med fakultets- och institutionsledningar, centrubildningar samt enheter inom universitetsförvaltningen.

UMEÅ UNIVERSITET

Bilaga 1 Förteckning över lagar, förordningar och föreskrifter samt styrdokument som hänvisas till i systembeskrivningen

Lagar, förordningar och föreskrifter

Myndighetsförordningen (2007:515)

Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll

Förordning (1995:1300), om statliga myndigheters riskhantering

Förordning (2015:1052) om krisberedskap och höjd beredskap

Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning

Förordning (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering

Säkerhetsskyddslagen (2018:585)

Arbetsmiljölagen (1977:1160)

Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden

Styrdokument

Vision för Umeå universitet (FS 1.1-96-19)

Arbetsordning (FS 1.1-1126-23)

Rektors besluts- och delegationsordning för Umeå universitet (FS 1.1-1207-23)

Regeln rektors besluts- och delegationsordning (FS 1.1-1207-23)

Instruktion för uppföljning av verksamhet och ekonomi för år 2023 (FS 1.1-1884-23)

Regler för institutioner, arbetsenheter, centrum och högskolor vid Umeå universitet (FS 1.1-517-18)